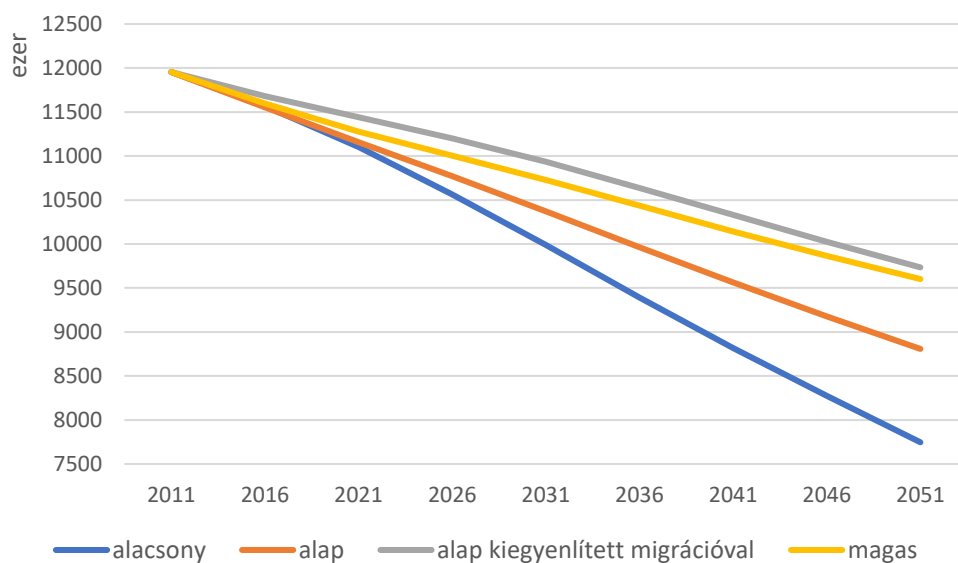

A KÁRPÁT-MEDENCEI MAGYARSÁG NÉPESSÉG-ELŐRESZÁMÁTÁSA

Csökken, de a jövőben is a magyarság marad a Kárpát-medence legnépesebb etnikai csoportja

A Nemzetstratégiai Kutatóintézet – a KSH Népeségtudományi Kutatóintézettel közösen – két, a Kárpát-medencei magyarság jövőbeli demográfiai folyamataival kapcsolatos kutatást is megvalósított az elmúlt időszakban. Az első kutatás helyzetfeltárást nyújt a Kárpát-medencei magyarság szinte egészének demográfiai viszonyairól, ehhez kapcsolódóan bemutatja a térségben élő magyarságának lélekszámának előreszámítását, továbbá vizsgálja a korösszetétel változásának főbb jellemzőit. A népesség-előreszámítás során kohorsz-komponens módszerrel négy forgatókönyv mentén történtek számítások (alapváltozat, pesszimista, optimista, kiegyenlített migrációs) az egyes magyar közösségek 2051-es népességszámára és a szomszédos országokon (Szlovákia, Ukrajna, Románia és Szerbia) belül várható etnikai arányára vonatkozóan.

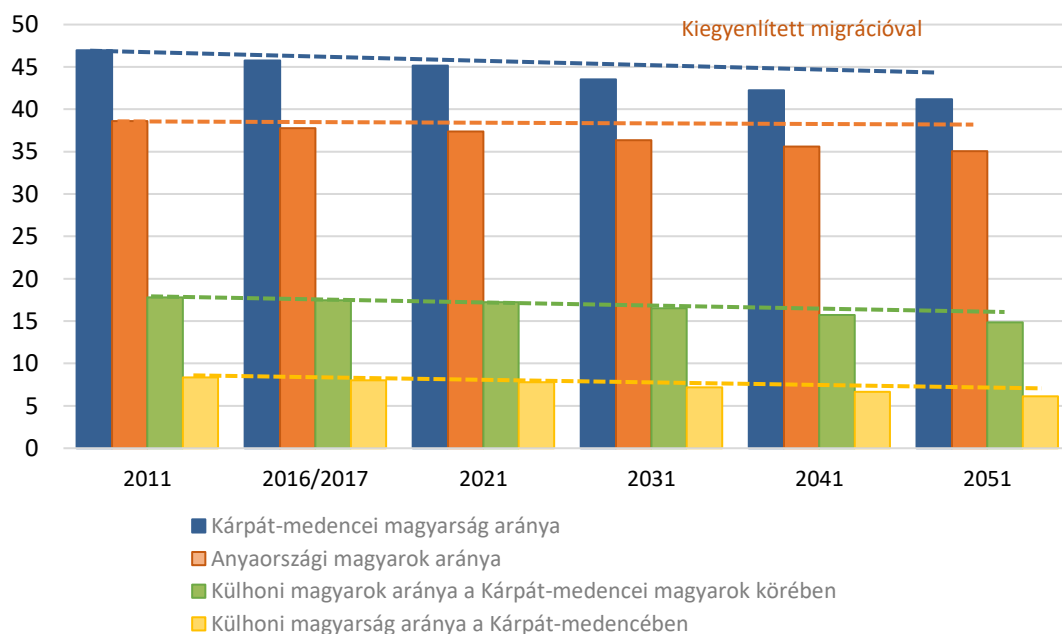
1. ábra: A Kárpát-medencei magyarság létszámának várható alakulása a különböző népesség-előreszámítási forgatókönyvek szerint, 2011–2051 (Forrás: NSKI; Szomszédos országok statisztikai hivatalai és KSH)

Az eredmények alapján a Kárpát-medencei magyarság száma a következő harminc évben a legvalószínűbb forgatókönyv szerint – e nagytérség teljes népességéhez hasonlóan – csökkenni fog a jelenlegi 12 milliőről körülbelül 9 millió főre. Az anyaországi magyarság száma 6,6 és 8,5 millió, a felvidéki magyarság 320 és 370 ezer, az erdélyi magyarság 640 és 900, a kárpátaljai magyarság 71 és 94, míg a vajdasági magyarság 110 és 157 ezer fő között várható, annak

függvényében, hogy melyik népesedési forgatókönyv valósul meg. A jelenleg tapasztalható öregedési folyamatokból kiindulva az előreszámítás 2051-re 25-33%-os időskorú népességgel számol, míg az eltartási ráta romlik (a jelenlegi kétszeresére is növekedhet, 1,6-ra). A csökkenés elsődleges oka nemzetrészenként eltérő, Felvidéken az asszimiláció, Kárpátalján az elvándorlás, Erdélyben az öregedés, az elvándorlás és szórványban élők asszimilációja, Vajdaságban pedig az öregedés és az elvándorlás. A negatív tendenciákat érdemben mérsékelheti, mind a természetes szaporodás emelkedése, vagy akár csak az is, ha a negatív migrációs trendek legalább kiegyenlítettre (zéróösszegűre) módosulnának.

A kutatás eredményei azt mutatják, hogy **a népességcsökkenés kisebb-nagyobb mértékben szinte valamennyi szomszédos országot sújtani fogja**, ugyanakkor hosszú távon továbbra is a magyarság marad a Kárpát-medence legnépesebb etnikai csoportja. Valamennyi forgatókönyv (alacsony, alap, magas és migrációval kiegyenlített) esetében azonban **vélhetően csökkenni fog a magyarság aránya, mind a Kárpát-medencében, mind a szomszédos országokban**, de az egyes országok között jelentős különbségek várhatók. Az arányvesztés ellenére a kiegyenlített migrációs forgatókönyv szerint Romániában és Szlovákiában 5% felett, a két kisebb közösség szűkebb településterületén (Kárpátalján és Vajdaságban) pedig 10% felett maradhat a magyarság aránya.

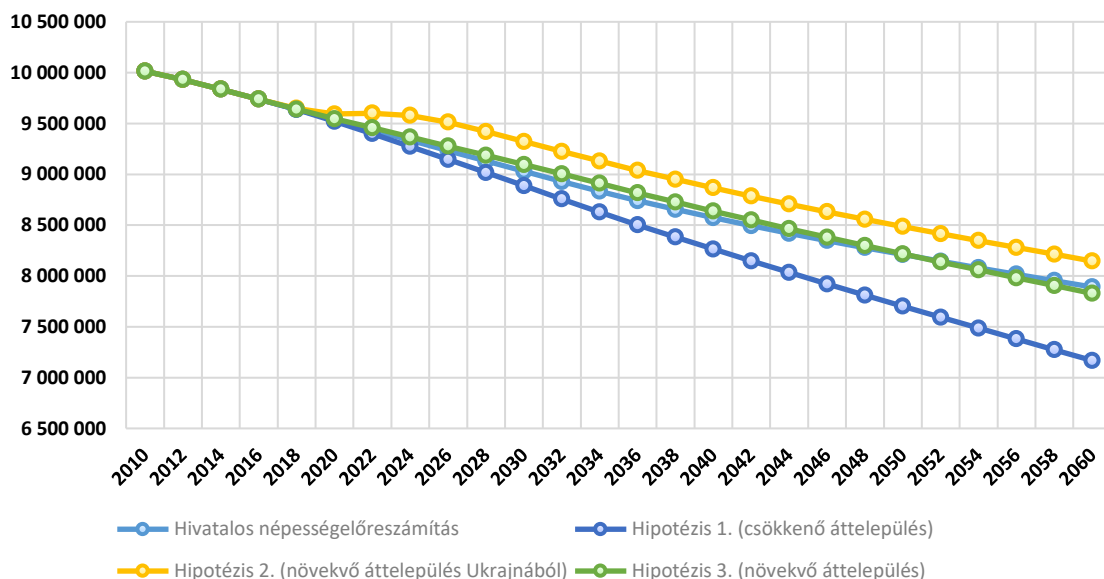

2. ábra: Magyar közösségek arányának változása a Kárpát-medence népességén belül (Magyarország, Szlovákia, Kárpátalja, Erdély és Vajdaság népessége) 2011–2051, (%) (Forrás: NSKI; Szomszédos országok statisztikai hivatalai (Vajdaság, Erdély, Kárpátalja); WPP 2019 (Szlovákia, Magyarország) és KSH (Magyarország))

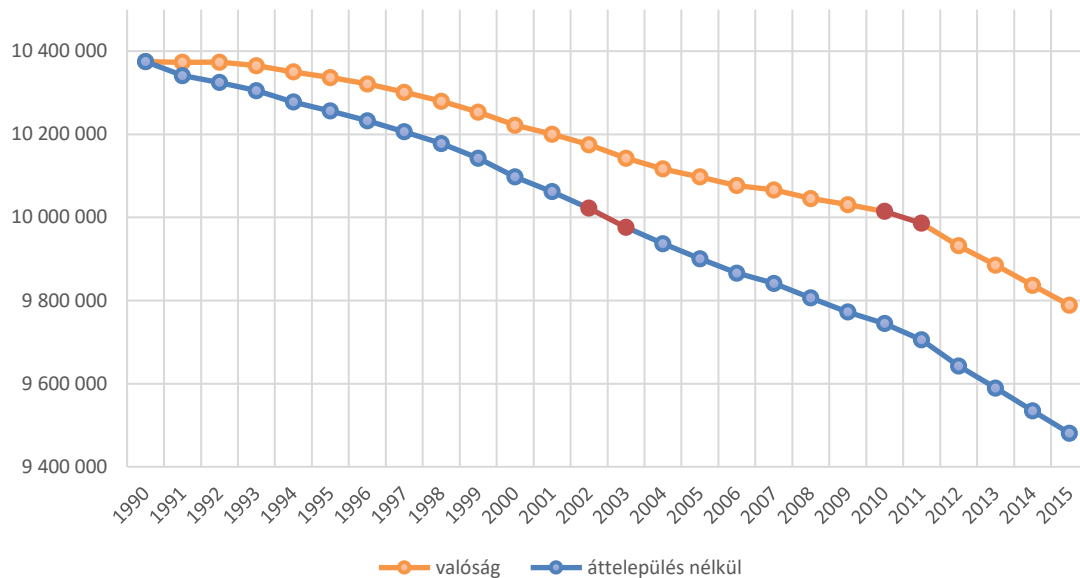
A második kutatás keretében négy hipotetikus népesség-előreszámítást készítettünk Magyarország népességére vonatkozóan. Három előreszámítás a jövőre vonatkozik, azt vizsgálja különböző vándorlási forgatókönyvek alapján, hogy várhatóan mekkora lenne az ország népessége 2060-ra, ha az áttelepülés üteme növekedne vagy csökkenne. A negyedik számítás pedig a múltra vonatkozik, azt mérve fel, hogy mikor csökkent volna az ország népessége 10 millió fő alá az előző fejezetben bemutatott áttelepülések nélkül.

A vizsgálat során három jövőre irányuló hipotézis / kutatási kérdés fogalmazódott meg: 1) mekkora lenne Magyarország népessége 2060-ra, ha Szerbiából, Romániából, Ukrajnából és Szlovákiából kevesebben települnének át, mint ahogy a 2015-ben készült magyarországi népesség-előreszámítás alapmodellje feltételezi; 2) mekkora lenne Magyarország népessége 2060-ra, amennyiben csak az Ukrajnából áttelepülők száma növekedne a 2015-ös alapmodellhez képest; 3) mekkora lenne Magyarország népességszáma 2060-ra, amennyiben a szomszédos négy országból többen települnék át a 2015-ös alapmodellhez képest.

3. ábra. Az NKI hivatalos népesség-előreszámításának alapmodellje és a hipotetikus előreszámítás három változata (fő) (Forrás: NSKI; adatok forrása: KSH NKI, 2015-ös hivatalos népességelőreszámítás)

Az első hipotézis eredményezi a legkedvezőtlenebb demográfiai helyzetet, eszerint az ország lakossága 2060-ra 7 millió főre csökken. A fiatalok aránya 2016-hoz képest 14,5%-ról 13,3%-ra csökken; az aktív korúak aránya 67%-ról 51,6%-ra csökken; míg az időskorúak aránya 18,5%-ról 35%-ra növekszik. A második szcenárió egy mérsékeltebben elöregedő népességet eredményez; az ország összlakossága pedig 8 millió fölé maradna 2060-ra. A harmadik hipotézis megvalósulása esetén Magyarország össznépessége 2060-ban 7,67 millió fő lenne, tehát a kezdetben megnövekedett áttelepülés ellenére is alacsonyabb népességet becsül, mint az alapmodell. Összességében azonban ez a harmadik hipotézis áll legközelebb a 2015-ös előreszámítás eredményeihez mind a népességszám, mind a születések és halálozások számát tekintve.

4. ábra. A népességszám alakulása a valóságban és a négy szomszédos ország állampolgárainak bevándorlása nélkül (fő) (Forrás: NSKI; adatok forrása: KSH NKI, 2015-ös hivatalos népességelőreszámítás)

A bevándorlók körében jelentős arányt képviselnek a szomszédos országokból áttelepültek, felmerül tehát a kérdés, hogy mikor csökkent volna Magyarország népessége 10 millió alá, ha 1990 után senki nem települt volna át a szomszédos országokból. Ha a szomszédos országokból áttelepültek nem számítanának bele a népességbe, akkor 1990 és 2011 között átlagosan évi 33,5 ezer fővel csökkent volna a népesség, míg 2011–2015 között 56 ezer fővel. **Így a népességszám már 2003-ban átlépte volna a 10 milliós szintet, míg valójában ez csak 2011-ben következett be.**

Az első kutatás eredményei megismerhetők a 2021 januárjában, a *Demográfia folyóirat 2020/4-es számában* megjelent tanulmányból (szerzők: Péti Márton [NSKI], Megyesi Zoltán [NSKI], Szabó Balázs [NSKI] és Pakot Levente [KSH NKI]), amely elérhető a Demográfiai folyóirat oldalán: <https://demografia.hu/kiadvanyokonline/index.php/demografia/article/view/2797/2697>

A második kutatás eredményeiről részletesen egy angol nyelvű tanulmányban olvashatnak (szerzők: Péti Márton [NSKI], Szabó Laura [KSH NKI], Obádovics Csilla [KSH NKI], Szabó Balázs [NSKI] és Csécsi Dávid [NSKI]), amely a *Journal of Ethnic and Cultural Studies* folyóiratban jelent meg 2021 augusztusában, és elérhető az alábbi linken: <http://www.ejecs.org/index.php/JECS/article/view/857/pdf>